

ni, de Mária, Trézsi és Róza nevű testvérük is volt.⁶

A Ferencnél öt évvel fiatalabb József (1857–1933) a tanári hivatást választotta, és a karcagi Református Nagykun Reálgymnázium tanára volt hosszú időn keresztül.⁷ Iskoláit Kolozsváron az unitárius gimnáziumban végezte, majd az akkori Ferenc József Tudományegyetemen történelem–földrajz szakon szerzett diplomát. Először egykori gimnáziumában oktatott, majd hadkötelezettségének tett eleget. 1888-ban a Ludovika Akadémia történelemtanára lett, a hallgatók számára *Világtörténelem* címmel tankönyvet írt. 1893-ban állásából felmentették, ezután került Karcagra, ahol 1921. évi nyugdíjazásáig tanított. Kétszer nősült, első felesége Fogarasi Mária, Fogarasi Gábor tanító lánya volt, akit 1894. július 16-án vett el Karcagon.⁸ Házasságuk rövid ideig tartott, egyetlen gyermekük, József 1895. április 9-én született, Mária bő egy hónappal később tuberkulózisban meghalt, fiuk július 28-án 3 hónaposan elhunyt.⁹ A családi tragédia után újránősült, második feleségét, Karsai Erzsébetet 1896. december 29-én Kisújszálláson vette el.¹⁰ Itt született lányuk, Erzsébet Viola 1901. október 8-án.¹¹ Viola 1933-ban szülőhelyén ment hozzá Kállay Béla Zoltán okleveles gazdához, egyik esküvői tanújuk nagybátyja, Székely János volt.¹² József 1925-ben özvegyült meg és

még nyolc évig élt tovább Kisújszálláson, 1933. március 13-án bekövetkezett haláláig.¹³

Székely Ferenc kisebbik öccse, János (1863–1946) bátyja hivatását választotta, és ő is mérnök lett. Gimnáziumi érettségét szerzett 1884-ben, majd állami szolgálatba lépett, 1901-ben földmérés, csatornázás, vasút- és hidépítés tantárgyakból technikai vizsgát tett. Karrierjét 1884-ben a 3. felmérési felügyelőségen kezdte mint felmérési díjnok.¹⁴ János családi életéről keveset tudunk, 1902. július 19-én vette feleségül Kunhegyesen a helyi születésű Elek Zsuzsannát, az esküvőn a vőlegény tanúja bátyja, Ferenc volt.¹⁵ A szolgálati és minősítési lapja szerint három gyermekük született, Irén 1907-ben, Dezső 1908-ban és Margit 1911-ben. Jánost szorgalmas, törekvő mérnökként jellemzik az iratban. Gyermekai közül Irénre vonatkozóan sikerült adatokat találni, 1929-ben, Debrecenben hozzáment Csige Sándor rendőr fogalmazóhoz, Irén lakcíme nagybátyja, Székely Ferenc egykori lakóháza az Ajtó u. 27. szám alatt volt ekkor.¹⁶ Valószínűleg Ferenc 1923. évi halála után öccse, János beköltözött a házába, 1935-ben felesége halálakor ezt a címet jegyezték be az anyakönyvbe.¹⁷ Nem Debrecenben, hanem szülőhelyén, Kunhegyesen temették. Gyászjelentése szerint Margit nevű lányuk is élt ekkor, és már született egy unokájuk is, Irén révén. János még 11 évig élt ezt követően, 1946-ban hunyt el 83 évesen.¹⁸

6 Székely Ferenc és József gyászjelentése: Országos Széchényi Könyvtár, Gyászjelentés-gyűjtemény, amely a Pannon Digitális Archívum oldalán érhető el (= PanDEA Gyj.) ó-tordai Székely Ferenc, 1923; Ó-torday Székely József, 1933. Csóra János felesége volt Mária, Ebergényi Gyuláné Trézsi (Terézia) és Székely Andrásné Róza.

7 GAÁL, 1933. 3–9.

8 FS: <https://www.familysearch.org/ark:/61903/3:1:3Q9M-CSBY-M9FN-Y>.

9 József keresztemelési bejegyzése: FS: <https://www.familysearch.org/ark:/61903/3:1:9392-9CX5-M>; Felesége halála: FS: <https://www.familysearch.org/ark:/61903/3:1:3Q9M-CSVH-HP4R>; József halála: FS: <https://www.familysearch.org/ark:/61903/3:1:3Q9M-CSVH-HP7G>.

10 FS: <https://www.familysearch.org/ark:/61903/3:1:33S7-9GB4-98HV>.

11 FS: <https://www.familysearch.org/ark:/61903/3:1:33S7-9GYY-9M6B>.

12 FS: <https://www.familysearch.org/ark:/61903/3:1:33S7-9GB7-9QXX>.

13 FS: Felesége halála: <https://www.familysearch.org/ark:/61903/3:1:33SQ-GGY1-SSK>; József halála: <https://www.familysearch.org/ark:/61903/3:1:33SQ-GGBW-C5Q>; József gyászjelentése: PanDEA, Gyj. Ó-torday Székely József, 1933.

14 Magyar Nemzeti Levéltár (= MNL) Országos Levéltára (= OL), S 92 Az Országos Földmérési Intézet vegyes iratai (= S 92) No. 25/7. Országos kataszteri felmérés – alkalmazottak (Régi szolgálati és minősítési táblázatok, S, Sz nevék) (= No. 25/7.), 471–475.

15 FS: <https://www.familysearch.org/ark:/61903/3:1:33SQ-GGBQ-GSM>.

16 FS: <https://www.familysearch.org/ark:/61903/3:1:33S7-9PV2-9CS5>.

17 FS: <https://www.familysearch.org/ark:/61903/3:1:33SQ-G5CL-HM3>; Gyászjelentése: PanDEA, Gyj. ó-tordai Székely Jánosné, 1935.

18 FS: <https://www.familysearch.org/ark:/61903/3:1:33SQ-G5CL-63T>.

Székely Ferenc 1882. április 29-én Baján vette feleségül kardosvaszkai Kardos Máriát, aki ekkor 21 éves volt.¹⁹ Kardos György és bácsalmási Kovatsits Zsuzsanna lánya 1861. május 8-án született Baján, keresztszülei Latinovics Gábor vaskúti plébános és báró Laffert Vincéné Guckler Franciska, utóbbi Kovatsits Zsuzsanna nagynénje volt.²⁰ Ferenc és Mária házasságából öt gyermek született, az első kettő Baján, a következő három már Szegeden. Az első gyermek, Árpád 1883. július 21-én született, több mint egy hónappal később keresztelték meg.²¹ Keresztszülei Kovacsics Mátyás kunbajai plébános és báró Laffert Vincéné Guckler Franciska voltak. Egy év múlva bővült a család, ezúttal lánnyal, Mária 1884. szeptember 27-én született, október elején tartotta keresztvíz alá nagyanyja és Kovacsics Mátyás plébános.²² Három év múlva már Szegeden élt a család, 1887. november 17-én itt született Margit, keresztszülei ezúttal az anyja családjából kerültek ki.²³ Két évvel később, 1889. szeptember 11-én jött a világra Zoltán nevű fiuk, keresztszülei ismét az anyja családjából kerültek ki, sajnos a gyermek csecsemőkorában elhunyt, Szegeden a Felsővárosban temették el.²⁴ Utolsóként ismét fiuk született 1891. március 2-án, aki a keresztségben a Ferenc nevet kapta, keresztszülei Székely János és Kardos Zsuzsanna voltak.²⁵

A felnőttkort jelenlegi tudásunk szerint hárman éltek meg, Árpád, Ferenc és Mária. Margit halálának időpontját egyelőre nem ismerjük, de 1910-ben már biztosan nem élt. Közülük egyedül Mária kötött házasságot, 1909. február 17-én hozzáment Kaffka Károly (*Belényes, 1882) honvéd hadnagyhoz Debrecenben. Tanúik anyja részéről Kardos Kálmán és Kovács Mátyás főmérnök voltak.²⁶ Arról egyelőre nem rendelkezünk információval, hogy születtek-e gyerekeik, de a gyászjelentésekben nem tesznek róla említést. A következő évben, 1910. november 24-én a legidősebb fiú, Árpád Tátrafüreden meghalt, nem kizárt, hogy gyógykezelésen járt a városban, hiszen a gyászjelentés szerint hosszú betegség következtében hunyt el, Poprádfelhán temették el.²⁷ A gyászjelentésben csak a szülők, Mária és a férje, valamint Ferenc testvére van megemlítve. A nagy háború kitörése a családot sem kímélte, ifj. Székely Ferenc főhadnagyként az olasz fronton 1916. december 23-án légi harc közben hősi halált halt. Ferenc a debreceni 2. magyar királyi honvéd huszárezred 19. repülőosztályának volt a tagja, 3. osztályú katonai érdemkeresztet, valamint mindkét Signum Laudis kitüntetést is megkapta két és féléves frontszolgálat alatt.²⁸ Katonai pályára készült, a Ludovika Akadémián tanult, 1912-ben hadnaggyá léptették elő. A háború kitörésekor már főhadnagy volt, az északi hadszíntérre ment,

19 Kardos Mária keresztelési bejegyzése: FS: <https://www.familysearch.org/ark:/61903/3:1:9Q97-YSJ7-CDH>; Házasságkötésük: FS: <https://www.familysearch.org/ark:/61903/3:1:3Q9M-CS54-RW8>.

20 A Kovatsits (vagy Kovachich) és Kardos családról: SZLUHA MÁRTON: *Bács-Bodrog vármegye nemes családjai*. Bp., 2002. 173–175., 152–154.; A Guckler helyett Prüchler szerepel helytelenül a családfán. KOVACHICH JÓZSEF: Az almási Kovachich-család. *A Bács-Bodrog Megyei Történelmi Társulat Évkönyve*, 14. (1898) 1:17–19.; NAGY IVÁN: *Magyarország családai czimerekkel és nemzedékrendi táblákkal*. H–K. Pest, 1859. 94–95. A Laffert családról: GUDENUS JÁNOS JÓZSEF: *A magyarországi főnemesség XX. századi genealógiája*. 2. köt. K–O. Bp., 1993. 141–145.

21 FS: <https://www.familysearch.org/ark:/61903/3:1:9Q97-YS8R-DY9>.

22 FS: <https://www.familysearch.org/ark:/61903/3:1:9Q97-YS8R-DRB>.

23 Kardos László és Kardos Irén. FS: <https://www.familysearch.org/ark:/61903/3:1:939F-8DNG-7>. Érdeklőség, hogy a Szegeden született gyermekek keresztelési bejegyzéseinél összesen három különböző lakcím szerepel, tehát gyakran költöztek a városon belül. 1887-ben a Budapesti sugárúton, 1889–90-ben a Teleki utcán, 1891-ben a Párizsi körúton laktak.

24 Keresztszülei Kardos László és nagyanyja, Kovatsits Zsuzsanna. Keresztelési bejegyzése: FS: <https://www.familysearch.org/ark:/61903/3:1:9Q97-YS8R-TN2>; Halotti bejegyzése: FS: <https://www.familysearch.org/ark:/61903/3:1:3Q9M-CSBP-TS.TB-4>.

25 FS: <https://www.familysearch.org/ark:/61903/3:1:939F-8DNN-1?cc=1743180>.

26 FS: <https://www.familysearch.org/ark:/61903/3:1:33S7-9TXG-W1Y?i=628&cc=1452460>.

27 Gyászjelentése: PanDEA, Gyj. ó-tordai dr. iuris utriusque Székely Árpád, 1910.

28 Kitüntetéseiről: Hősök halála. *Az Ujság*, 15. (1917) 6:13. (jan. 6.); Fényképe és szolgálatáról néhány adat: *A m. kir. debreceni 2. honvéd huszárezred története, 1869–1918*. Szerk.: RADÁK LAJOS. Bp., 1939. XXVI.; 15., 128., 199., 213.; Hősi halált halt debreczeni vitézek. *Debreceni Képes Kalendárium*, 18. (1918) 73–74.; Gyászjelentése: PanDEA, Gyj. ó-tordai Székely Ferenc, 1916.

■ Székely Ferenc gyászjelentése (PanDEA Gyj.)

ahol részt vett a gorlicei áttörésben. 1916-ban az előírt négy hónap helyett hat hét alatt elvégezte Bécsújhelyen a repülőtanfolyamot, ezután került a 19. repülőosztályhoz, az olasz hadszíntérre, utolsó szolgálati helyére. A család itthon, a római katolikus temetőben temettette el. A gyászjelentésben olvashatjuk, hogy ekkor a család egy másik férfi tagja, Kaffka Károly századosként orosz hadifogságban volt.²⁹ Kaffka még akkor is hadifogoly volt, amikor 1919. október 8-án felesége, Mária tüdővérzésben elhunyt.³⁰

Az ezzel immáron minden gyermekét elvesztő házaspár még két évet tölthetett együtt, amíg 1921. november 15-én Kardos Mária váratlanul el nem hunyt.³¹ Felesége halála minden bizonnyal nagyon megrendítette Székelyt, összes vagyonát jótékony célra ajánlotta fel. Ajtó utca 27. szám alatti házában „Székely Otthon”

lett, ingóságait eladta, az áruk-ból díszes kriptát csináltatott feleségének. A fennmaradó összeget vallási célra osztotta szét. Az 1921-ben megalakult debreceni unitárius egyháznak 10 ezer koronát ajánlott fel templomépítés céljából, az összes többi felekezethez 5–5 ezer koronát ajánlott egyházfenntartási és iskolai célokra. Ő maga ezután szerény nyugdíjából élt további két évig.³² 72 éves korában, nyolcnapi betegség után, 1923. március 1-jén tüdőgyulladásban halt meg Ajtó utcai otthonában.³³

Temetése március 3-án szombaton volt, ahol József Miklós budapesti unitárius lelkész búcsúztatta, a debreceni Székely Társaság nevében dr. Darkó Jenő elnök mondott beszédet. Haláláról hírt adott az *Unitárius Értesítő*, a *Magyar Mérnök- és Építész Egylet Közlönye*, a *Magyarság és az Egyetértés* is.³⁴ A halála után, 1923. március 8-án tartott közgyűlésen a Székely Társaság jegyzőkönyvében rögzítette emlékét, kifejezték részvétüket családjának, dr. Darkó Jenő elnök szerint „pótolhatatlan veszteség érte a Székely Társaságot”.³⁵

Tanulmányai, hivatali előmenetele

Tanulmányairól csak a szolgálati és minősítési lapja szolgál némi információval.³⁶ Eszerint Kolozsvárt, járt gimnáziumba, ahol 1869-ben

29 Feltehetően a magyar királyi beszercebányai 16. honvéd gyalogezred tagjaként szolgált. DESEŐ LAJOS: *A m. kir. beszercebányai 16. honvéd gyalog ezred története*. Bp., 1941. 17., 245.

30 FS: <https://www.familysearch.org/ark:/61903/3:1:33SQ-G5PJ-WCS>; gyászjelentése: PanDEA, Gyj. Kaffka Károlyné szül. 6-tordai Székely Mária, 1919.

31 FS: <https://www.familysearch.org/ark:/61903/3:1:33S7-95PJ-4NJ>; Gyászjelentése: PanDEA, Gyj. 6-tordai Székely Ferencné kardosvaszkai Kardos Mária, 1921; Székely Ferenc nyug. műszaki főtanácsos gyásza. *Egyetértés*, 3. (1921) 260:3. (nov. 16.); Halálkozás. *Magyarság* 2. (1921) 259:7. (nov. 18.).

32 Aki egész vagyonát elosztotta. *Magyarság*, 2. (1921) 270:7. (dec. 1.).

33 FS: <https://www.familysearch.org/ark:/61903/3:1:33SQ-G5PJ-HPP>; Gyászjelentése: PanDEA, Gyj. 6-tordai Székely Ferenc, 1923.

34 Halálkozás. *Unitárius Értesítő*, 2. (1923) 3:7.; Egyleti közlemények. *Magyar Mérnök- és Építész Egylet Közlönye*, 57. (1923) 13–14:56.; Halálkozás. *Magyarság*, 4. (1923) 51:9. (márc. 4.); Székely Ferenc meghalt. *Egyetértés*, 5. (1923) 49:2. (márc. 2.); Székely Ferenc temetése. *Egyetértés*, 5. (1923) 51:4. (márc. 4.).

35 MNL Hajdú-Bihar Vármegyei Levéltár (=HBVL) X 83. Debreceni Székely Társaság iratai (= X 83) 1. k. 159.; A Debreceni Székely Társaság. *Egyetértés*, 5. (1923) 56:3. (márc. 10.)

végzett, ezt követően Kolozsmonostoron a gazdasági intézetben hallgató az állami szolgálatba lépéséig, 1870–71-ben kapott itt bizonyítványt. 1872-ben miniszteri engedéllyel egyetemi hallgató Kolozsvárt, ahol 1873-ban kapott bizonyítványt. Magyarul tökéletesen írt és olvasott, románul jól, németül elég jól beszélt, írni elég jól tudott ez utóbbi két nyelven. Hadkötelezettségének eleget tett, előbb mint tizedes a cs. kir. 2. huszárezrednél, majd csapattiszt lett a m. kir. 4. népfelkelő huszár osztálynál.

Hivatali karrierjét 1871. április 28-án mint felmérési díjnok a kolozsvári magyar királyi jószágigazgatóságnál kezdte meg. Egy évvel később ugyanitt már felmérési növendék, első hivatalos esküjét is ekkor, 1872. május 20-án tette le.³⁷ Előrelépés 1876-ban következett be, amikor mérnöksegéd lett, ekkor Kolozsvár mellett már a 2. számú felmérési felügyelőségen, Szegeden is dolgozott.³⁸ 1880-ban végleg elhagyta Kolozsvárt és a szegedi felügyelőség mellett a közeli 4. számú zombori felügyelőségen is dolgozott. Utóbbi helyen léphetett előrébb, III. osztályú mérnök lett 1883. április elsejétől.³⁹ 1888. május elsejétől már csak a szegedi felügyelőségen dolgozik, immár másodosztályú mérnökként.⁴⁰ Ha áttekintjük az eddigi pályáját, akkor láthatjuk, hogy 1876-tól Szegeden is dolgozott, ez az időszak bizonyára meghatározó volt számára, egészen 1897-ig itt maradt. Az 1870-es, 1880-as években Bács-Bodrog, Békés és Csanád megyei felméréseken

is dolgozott a Csongrád megyeiekén kívül.⁴¹ Kataszteri telekkönyveket, területszámítási jegyzőkönyveket, felvételi előrajzokat készített többek között a bács-bodrogi Bácsalmáson, Csátalján, a békési Orosházán és Szarvason, valamint a csanádi Kopáncson.⁴² Csongrádban többek között Horgoson, Szegváron, Szentesen végzett munkát, ahol a korábban felsorolt iratokat állította össze, a felvételi előrajzokat többnyire egyedül készítette.

Az 1893. évi IV. törvénycikkben rendelkeztek a közszolgálati bértábláról, amelybe a mérnökök is beletartoztak.⁴³ Székely a X. fizetési osztály 3. fizetési fokozatában kezdett, mint mások is, és 1897-ben lépett előre a IX. fizetési osztály 2. fokozatába. Közben karrierjében is történt változás 1894-ben, amikor főmérnökké nevezték ki.⁴⁴ Kolozsvárra az ország erdélyi részeiben az 1892. évi XXIV. tc. értelmében végrehajtandó birtokrendezésekkel kapcsolatos teendők miatt került.⁴⁵ 1897-től egy évig már csak Kolozsvárt munkálkodott, végül 1898-ban költözhetett utolsó állomáshelyére, Debrecenbe, a 12. számú felmérési felügyelőséghez, ahol főmérnökként lett felügyelőségi vezető, ekkor már az első fizetési fokozatba tartozott.⁴⁶ 1899-ben a pénzügyminiszter az országos kataszteri felmérésnél felmérési felügyelővé nevezte ki, ezzel előrébb lépett a VIII. fizetési osztály 3. fokozatába, 1901-ben pedig a 2. fokozatba sorolták át.⁴⁷ 1911-ben felmérési felügyelőként a VII. fizetési osztály 3. fokozatába került, ebben maradt karrierje

36 MNL OL, S 92. No. 25/7. 459.

37 Hivatali karrierjének vázolásához elsősorban a szolgálati lapját használom, arra nem hivatkozom a továbbiakban. Minden további forrást külön jelzek. MNL OL, S 92. No. 25/7. 460.; Magyarország tisztai cím- és névtára 1875-ben felmérési növendékként jegyzi az államjóságok felmérésénél Kolozsváron. *Magyarország tisztai cím- és névtára* (= MTCN), 2. (1875) 108.

38 MTCN, 3. (1879) 121.

39 *Budapesti Közlöny* (= BK), 17. (1883) 67:2.; *Pénzügyi Közlöny* (= PK), 10. (1883) 12:237.

40 PK, 15. (1888) 15:258.

41 A Hungaricana Közgyűjteményi Portálon a Térképek gyűjteményében 34 találat van a „Székely Ferenc” keresőszóra (elérés ideje: 2023. január 31.)

42 Nem kizárt, hogy a bácsalmási, illetve a Bács-Bodrog megyei munkája során ismerte meg a feleségét.

43 REISZ T. CSABA: A felmérési tisztviselők kérvénye magasabb rangosztályba sorolásukról (1892). *Catastrum*, 3. (2016) 2:35–46.; KISS MÁRTON: A pécsi felmérési felügyelőség személyzetének lakhatási kérdései a 19–20. század fordulóján (1895–1917). *Catastrum*, 9. (2022) 2:19–32.

44 Vegyes közlemények. *KK*, 3. (1894) 1:12.

45 PK, 21. (1894) 7:84.

46 MTCN, 17. (1898) 319.

47 BK, 33. (1899) 170:1.; PK, 26. (1899) 19:925.

végéig. 1912-ben földmérői jogosítványt szerzett, majd 1913-ban ment nyugdíjba, ebből az alkalomból az uralkodó díjmentesen műszaki főtanácsos címet adományozott neki.⁴⁸ A felmérési felügyelőség a vezetése alatt, 1909-ben költözött át a Péterfia utca 42–44. szám alatti ház első emeletére, amelyet Stégmüller Árpádtól és nejétől vett bérbe tíz évre a felügyelőség a hozzátartozó pincével és padlással együtt.⁴⁹ Ezt megelőzően a Piac u. 36. sz. alatti házban működött a hivatal.⁵⁰

Nyugdíjba vonulását megelőzően, 1912. április 27-én, állami szolgálatban eltöltött 40 évének jutalmaként Debrecenben ünnepséget szerveztek számára.⁵¹ Ezen az ünnepi alkalmon a felügyelőségben dolgozókon kívül Debrecen város társadalmának jeles tagjai, társtestületek küldöttei vettek részt. A felügyelőség részéről Kovács Károly főmérnök mondott beszédet és adta át az ajándékukat, az ótordai Székely család nemesi címerével és székely mintákkal díszített bőrkötésű albumot 42 tisztviselő arcképével ellátva. A vendégek között volt a kolozsvári munkatársak képviselőjében öccse, János is, a nevükben Rolla János köszöntötte az ünnepeltet. Beszédet mondtak Kollár Dániel felügyelő és a debreceni közhivatalok vezetői vagy megbízottjai is. Este a kultikus Arany Bika éttermében gyűlt össze az ünneplő sokaság, ahol többek között Domahidy Elemér főispán, Kovács Gyula alispán, Lestyán Adorján körjegyző ülték körül az ünnepeltet. Az esemény során számos üdvözlő és táviratot is felolvastak. A *Kataszteri Közlöny* beszámolója szerint egy megtisztelő esemény tanúi voltak a jelenlévők és az ünnepelt is.

Hírlapszerkesztői, hírlapírói munkássága

Székely a Faragó Zsigmond által 1892. március elsején útjára indított *Kataszteri Közlöny* első évfolyamának második számától a lap tár-

■ A 12. felmérési felügyelőség és Székely Ferenc lakóháza Debrecen 1911. évi térképén (MNL HBVL, XV. 2. b. DvK. 82. 17. d. 1–47.)

■ A felmérési felügyelőség (Péterfia u. 42–44.) egykori épülete napjainkban (a szerző felvétele)

szerkesztője lett. A közlöny szakmai lapként indult, elsősorban tehát a szakmabeliek tájékoztatása volt a célja, kiadóhivatala kezdetben Nagyváradon működött, a szerkesztőség tervei szerint havonta jelent meg, előfizetési ára

48 Új földmérők. *KK*, 21. (1912) 2:85.; Személyi hírek az országos kataszteri felmérés köréből. *KK*, 22. (1913) 12:394.

49 MNL OL, S 92. No. 9/6. 12. felmérési felügyelőség (Debrecen) elhelyezésére vonatkozó iratok és rajzok.

50 *Kataszteri Közlöny zsebnaptára kataszteri mérnökök számára az 1901. évre*. Szerk.: GÁNÓCZY SÁNDOR. Bp., 1901. 67.

51 Székely Ferenc jubileuma. *KK*, 21. (1912) 4:147–150.

György személyében. Székely újabb cikkben foglalja össze a lap helyzetét és kéri, hogy a jövőben is támogassák annak megjelenését.⁶⁰

Székely többnyire hosszabb értékezőket írt, amelyek több lapszámban, folytatólagosan láttak napvilágot. Talán a szakmai érdeklődés mellett származása is közrejátszott abban, hogy gyakran foglalkozott az erdélyi birtokrendezésekkel, már 1893-ban is publikált e tárgyban, majd 1898-ban egy hosszabb terjedelmű értekezése jelent meg *Az erdélyi birtokrendezés története és fejlődése* címmel. Nemcsak átfogóan, de *A zágoni közhelyek arányosítása és felosztása* című írásában egy konkrét ügyet is áttekintett.⁶¹ Több cikksorozatában érintette a határleírással, tagosítással és a telekkönyvkészítéssel kapcsolatos témákat. Ezek a cikkek néha szakmai párbeszédre, vitákra adtak alkalmat, így *Behatárolás és határleírás általános tagosítás esetében* című írására Deák Gyula birtokrendező mérnök reagált a lap hasábjain. A *Nyilvántartási viszonyok, telekkönyvi követelmények* című munkájára dr. Ludinszky Lajos királyi törvényszéki bírósági írást írt, ami azt is bizonyítja, hogy a lapot nem csak mérnökök olvasták.⁶² Cikksorozataiban átfogóan foglalkozott az országos kataszteri felméréssel és felhívta a figyelmet a betétszerkesztési eljárás nehézségeire is.⁶³ Nemcsak értekezéseket írt, hanem könyvismertetést, recenziót is, 1893-ban Káplány Géza: *Telekkönyv, birtokrendezés,*

telekkönyvi átalakítás, betétszerkesztés című könyvét mutatta be a szakmai közönségnek.⁶⁴ A lapban a szakmai cikkek mellett a kataszteri felméréseket végzők anyagi megbecsültségével kapcsolatos véleményeket is közöltek, tájékoztattak az ezekben az ügyekben tett lépésekről.⁶⁵ Az első cikk megírását ösztönözhetette az állami tisztviselők bérezéséről szóló törvény előkészítését övező légkör is.

A közlönyből értesülünk arról is, hogy Székely milyen szakmai rendezvényeken jelent meg, milyen előadásokat, felolvasásokat tartott. 1901-ben a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet ülésén tartott előadást a tagosítás kérdéséről, majd részt vett az Országos Magyar Gazdasági Egyesület gyűlésén, ahol szintén a tagosítás volt a téma. A *Kataszteri Közlöny* erről az eseményről részletesen tudósított a 7. és 8. számában.⁶⁶ 1908-ban szintén a fentebb említett egyetemi vándorgyűlésén vett részt, ahol felolvasta a *Magyar birtokviszonyok és birtokrendezések a múltban s jelenben* című értekezését, amelyben az úrbérrendezés előtti és utáni időkre bontva vizsgálta a tárgyat.⁶⁷ 1910-ben jelen volt az Országos Kataszteri Felmérési Tisztviselők szakosztályának ülésén.⁶⁸ 1911-ben pedig a debreceni Városháza közgyűlési termében tartott előadást *A kataszteri felmérési munkálatok jelentősége és telekkönyvi betétek szerkesztésére való felhasználása* címmel, a város felmérése kapcsán.⁶⁹

60 Lapunk ügye. *KK*, 3. (1895) 12:2–3.

61 Az erdélyrészi birtokrendezés. *KK*, 2. (1893) 2:1–2.; *Az erdélyi birtokrendezés története és fejlődése. KK*, 6. (1898) 1:3–7., 2:21–29., 3:69–77., 4:93–99.; *A zágoni közhelyek arányosítása és felosztása. KK*, 17. (1908) 12:258–268.; 18. (1909) 1:9–19., 2:33–46.

62 *Behatárolás és határleírás általános tagosítás esetében. KK*, 5. (1896) 4:89–96.; DEÁK GYULA: *Válasz Székely Ferencz hitelesítő kataszteri mérnök cikkére. KK*, 5. (1896) 7:169–178; *Nyilvántartási viszonyok, telekkönyvi követelmények. KK*, 2. (1893) 2:7–8., 3:1–4., 5:6–7., 6:5–6., 6:5–6., 8:1–3., 10:7–9.; LUDINSZKY LAJOS: *Telekkönyv és kataszter közötti összhang. KK*, 2. (1893) 11:7–9.

63 A magyar országos kataszteri felmérés. *KK*, 2. (1893) 11:9–10., 12:8–9.; 3. (1894) 1:9–11., 5:9–10.; *Dologi nehézségek a betétszerkesztési eljárás során. KK*, 3. (1894) 8:7–9., 9:10–11., 10:10–11., 12:9–11., 4. (1895) 1:8–10.

64 *Könyvismertetés. KK*, 2. (1893) 7:3–5.

65 *A mi mozgalmunk. KK*, 1. (1892) 3:21–22.; *Az 1892:XXIV. t.-cz. életbelépte. KK*, 3. (1894) 5:1–2.; *Akczióknak kérdéséhez. KK*, 4. (1895) 4:1–2.; *Akczió után. KK*, 4. (1895) 5:11–12.

66 *A magyar mérnök- és építész egyet. KK*, 10. (1901) 4:82.

67 *Magyar birtokviszonyok és birtokrendezések a múltban s jelenben. KK*, 17. (1908) 11:225–245.

68 *Tisztviselői mozgalmak. KK*, 19. (1910) 1:21.

69 *Felolvasás Debreczenben. KK*, 20. (1911) 1:43.; *Felolvasás Debreczenben. KK*, 20. (1911) 2:93.

Debrecen társadalmi életében

Székely két területen volt aktív a város közéletében, egyrészt a székelyekkel kapcsolatos társadalmi munkában, másrészt vallási téren. A „székely akció” keretében, 1902. június 15-én alakult meg a Székely Társaság Debrecenben, létrejöttében nagy szerepet játszott az ugyan-ezen év februárjában tartott „székely írók napja”.⁷⁰ Székely Ferenc alapító tagja és 17 éven át alelnöke volt az egyesületnek.

A társaság működésének első 17 évről nem maradt fenn iratanyag, csak az 1919 és 1926 közötti jegyzőkönyvek állnak rendelkezésünkre, így nem tudjuk ezek alapján rekonstruálni Székely tevékenységét.⁷¹ Ablonczy Balázs szerint a „nemzeti, a gazdasági, a kulturális és a szociális szempontok összefonódását jól illusztrálta” a társaság programja. Legfőbb törekvésük a székely nép fennmaradásának támogatása volt. Fontos szerepet szántak Székelyföld iparának, természeti kincseinek, fürdőinek propagálására, a háziipari cikkek megismertetésére, iparostanulók támogatására, céljuk volt továbbá a székelyek és az erdélyi származású magyarok anyagi és erkölcsi támogatása is.⁷² Így már megalakulásuk évében karácsonyi bazárt tartottak, székelyföldi ipari termékeket árusítva és népszerűsítve, ennek érdekében felhívást tettek közzé termékek beküldésére.⁷³ 1908-ban Székelyudvarhelyen részt vettek a Székely Szövetség kongresszusán, amelyen

■ A Menekültügyi Kirendeltség egykori épülete (Simonffy u. 1.) napjainkban, ahol a Székely Társaság gyakran tartotta üléseit (a szerző felvétele)

Székely Ferencet alelnökké választották, alelnöktársai Sepsiszentgyörgyön, Marosvásárhelyen és Székelyudvarhelyen éltek.⁷⁴ Az ülésen Székely előterjesztette meghívását, hogy a következő évben Debrecenben tartsák meg a kongresszust, az eseményre június elsején került sor.⁷⁵ A debreceni egyesület 1912-ben már tízéves jubileumát ünnepelhetette, ez alkalommal több magyar és székely lap is megemlékezett róluk, amelyekben leginkább a szegény székely ifjak iskoláztatását, iparosokká való taníttatását emelték ki, méltatták az egyesület

70 A „székely akcióról” és a Székely Társaságokról: BALATON PETRA: A székely társadalom önszerveződése: a Székely Társaságok (I.). Törekvések Székelyföld felzárkóztatására a 20. század elején. *Korunk*, III. folyam, 21. (2010) 1:78–84.; BALATON PETRA: A székely társadalom önszerveződése: a Székely Társaságok (II.) Törekvések Székelyföld felzárkóztatására a 20. század elején. *Korunk*, III. folyam 21. (2010) 2:71–77. Illetőleg Balaton Petra további munkái.

71 MNL HBVL, X 83. 1 k.; Lemondása: 1. k. 1.

72 ABLONCZY BALÁZS: „Székely fiúk”. Az Erdély-kultusz magyarországi hálózata, 1920–1970. Értelmiségi karriertörténetek, kapcsolathálók, írócsoportosulások. Szerk.: BIRÓ ANNAMÁRIA – BOKA LÁSZLÓ. Bp.–Nagyvárad, 2021. 223.; *Emlékfüzet a Debreceni Székely Társaság megalapításának 20 éves évfordulójára, 1902–1922*. Debrecen, 1922. 4–6.; *Jegyzőkönyv a Székely Társaságok Szövetségének 1911. évi augusztus hó 22-én Tordán a városi Vigadó Dísztermében Deák Lajos kir. tanácsos, elnök vezetésével tartott VI-ik rendes közgyűléséről*. Marosvásárhely, 1912. 31.; KEREPESZKI RÓBERT: Darkó Jenő és Erdély. DARKÓ JENŐ: *Népességi mozgalmak Erdélyben és környékén a középkorban*. Máriabesnyő–Gödöllő, 2010. 118. (= KEREPESZKI, 2010).

73 Székely-Társaságok. *Székely Nemzet*, 20. (1902) 118. (aug. 6.).

74 A székely kongresszus. *Pesti Hírlap*, 30. (1908) 203:6. (aug. 25.); A résztvevőkről és az eseményről bővebben: Kik mennek a Székely Szövetség közgyűlésére? *Székely Ellenzék*, 11. (1908) 163:2. (aug. 11.); A Székely Szövetség nagygyűlése, I. *Székely Ellenzék*, 11. (1908) 170:1–2. (aug. 27.); A Székely Szövetség nagygyűlése, II. *Székely Ellenzék*, 11. (1908) 171:1–2. (aug. 28.).

75 A debreceni székely kongresszus. *Pesti Hírlap*, 31. (1909) 129:5. (jún. 2.); A debreceni székely kongresszus. *Székely Nép*, 27. (1909) 59. (jún. 3.).

vezetését, Székely munkabírását.⁷⁶ 1919. február 16-án idős korára hivatkozva lemondott a társaság alelnöki tisztségéről, amit a közgyűlésen részt vevők elfogadtak, megköszönték addigi munkáját, tiszteletük és köszönetük jeléül díszelnöknek nevezték ki.⁷⁷ Ekkor választották meg az egyesület elnökévé dr. Darkó Jenőt.⁷⁸

Azonban az üléseken továbbra is részt vett, az 1921. június 25-i ülésen kezdeményezte, hogy méltóképpen ünnepeljék meg a következő évben a megalakulásuk 20. évfordulóját. Pár nappal később a főtitkár lemondása miatt felkérték, hogy a jegyzőkkel együtt lássa el ezt a feladatot a következő évi tisztújításig, a felkérést elfogadta.⁷⁹ A felesége halálakor az egyesület jegyzőkönyvben örökítette meg a részvétkívánságukat, a társaság tagjai a temetésen jelen voltak és koszorút helyeztek el a sírra. Özvegyként tett adakozásain túl a társaság részére ekkor felajánlotta Kossuth Lajos *Törvényhatósági Tudósítások* című munkáját és Werbőczy István *Hármaskönyvét*, emellett pénzt is adományozott.⁸⁰ Az egyesület fennállásának 20. évfordulójára egy emlékfüzetet adtak ki, emellett Székely javaslatának megfelelően ünnepséget tartottak november 19-én, amelyet összekapcsoltak a Petőfi Sándor születésének 100. évfordulójáról való megemlékezéssel.

A programban szerepeltek különböző előadások, versek, szavalatok, természetesen Petőfitől is, beszámoltak az egyesület addigi tevékenységéről is. Az esemény helyszíne, mint ahogy a közgyűlések többségéé, a Menekültügyi Kirendeltség volt a Simonffy u. 1. szám alatt.⁸¹ Év végén az egyesület jegyzőkönyvében a 70 éves Székely Ferencnek szóló jókívánságaikat rögzítették.⁸² A következő év elején a közgyűlésen az általa felolvasott tagajánlások között szerepelt öccse, János is, akit ezúttal a tagjaik sorába fogadtak, később részt is vett az üléseken. Két hónappal később Székely temetésén jelen voltak és koszorút helyeztek el a sírjára.⁸³

A székelység támogatása mellett unitáriusként támogatta a helyi egyház létrejöttét. 1921. advent első vasárnapján, amint az 1927. évi unitárius esperesi jelentésben olvasható, az egyház első gondnoka lett. 1928. június 7-én, amikor felszentelték az új templomot, az ünnepség végeztével a temetőben megkoszorúzták többek között Székely Ferenc sírját is. Nem feledkeztek meg róla és a templom területét adományozó Szabó házaspárról sem a templom fennállásának 50. évfordulóján, amikor ismét megkoszorúzták a sírját.⁸⁴ Ezt követően azonban szinte feledésbe merült a neve, emléket nem őrzi semmi sem.

76 Jubilál a debreceni Székely Társaság. *Székely Napló*, 42. (1912) 54:2. (ápr. 13.); A debreceni Székely Társaság tíz éves jubileuma. *Székely Napló*, 42. (1912) 80:1–2. (jún. 1.); Kulturünnep Debreczenben. *Az Ujság*, 10. (1912) 132:23. (jún. 4.);

77 MNL HBVL, X 83. 1. k. 1.

78 Darkó Jenőről és a Székely Társaságról bővebben: KEREPESZKI, 2010. 118–124. A Társaság egyike volt azon irredenta szervezeteknek, amelyek a trianoni béke ellenes propagandát terjesztették.

79 MNL HBVL, X 83. 1. k. 97–98. (kezdeményezése); 100–101. (főtitkári kinevezése).

80 MNL HBVL, X 83. 1. k. 120–121.

81 A Székely-Társaság Petőfi ünnepe. *Egyetértés*, 4. (1922) 267:2. (nov. 11.); Székelyek napja Debreczenben. *Egyetértés*, 4. (1922) 275:2. (nov. 21.); A Debreceni Székely-Társaság husz éves jubileuma. *Szózat*, 4. (1922) 267:5. (nov. 21.).

82 MNL HBVL, X 83. 1. k. 134–135.

83 MNL HBVL, X 83. 1. k. 146–147. (tagajánlás), 159. (Székely halála).

84 Egyházköri közgyűlés. *Unitárius Értesítő*, 7. (1928) 6:6–7.; Debreceni templomunk ötven éves. *Unitárius Élet*, 32. (1978) 4:4. A templom felszereléséhez testvére, János is hozzájárult, hét darab úrasztali és szószéki terítővel. Jelentés a debreceni unitárius Imaház építéséről és felszenteléséről. *Unitárius Értesítő*, 7. (1928) 10:6.